

Návrhy odborových svazů kultury v ČMKOS pro Programové prohlášení vlády na léta 2025–2029

1. Odměňování v kultuře, sociální postavení zaměstnanců

- **sloučení platové tarifní tabulky č. 1 a č. 2 nejpozději v roce 2027**
- **další pravidelná valorizace platů s nutností dorovnání propadu reálných mezd**
- **převedení zaměstnanců odborných profesí v kultuře pod platovou tarifní tabulku učitelů**
- **zpětné navýšení prostředků tvorby FKSP z nynějšího 1 % na 2 %**

Pro obory kultury je jednou ze zásadních otázek výše odměňování, respektive ekonomická a sociální perspektiva lidí pracujících v kultuře. Ta nikdy nebyla ideální, ale v předchozích letech došlo k dalšímu zhoršení ekonomického a společenského postavení zaměstnanců v kultuře. Významnou roli v tomto sehrál dramatický propad reálných příjmů, vládou neřešená úroveň první platové tarifní tabulky, kde většina platových tarifů je pod úrovní minimální mzdy a zaručených platů a v neposlední řadě zhoršení znamenal i zásah v podobě snížení objemu prostředků na tvorbu fondu kulturních a sociálních potřeb a snížení celkového objemu prostředků na odměňování ve státních příspěvkových organizacích. V mnoha oblastech a na nejrozličnějších úrovních kulturních příspěvkových organizací již klesla konkurenceschopnost na trhu práce na pomyslné „dno“. Profesní a odborové organizace opakovaně varovaly politiky před nepříznivým vývojem a jeho negativními důsledky – nebyly však vyslyšeny. Dnes již apel na řešení této neudržitelné situace zaznívá i ze strany zaměstnavatelů. Zcela zásadním požadavkem v horizontu let 2026-2027 je dynamická valorizace tarifní tabulky č. 1 tak, aby mohlo dojít k jejímu sloučení s tabulkou č. 2 a následně k převodu odborných profesí v kultuře pod platovou tarifní tabulku pedagogických pracovníků. To mj. koresponduje s trendy ve změnách činností řady kulturních institucí a pracovních náplní jejich zaměstnanců, kteří se výrazným způsobem podílejí v rámci RVP nejen na primárním, sekundárním a terciárním vzdělávání, nýbrž i na vzdělávání celoživotním. Tyto kroky je nutno provést i v souvislosti s proměnou trhu práce – s příchodem AI, bude značná část kulturních institucí (v první řadě knihoven) hrát v této oblasti klíčovou úlohu.

2. Financování příspěvkových organizací MK ČR a podpora zřizovaných institucí v regionech

- **závazek státu vydávat 1,4 % výdajů státního rozpočtu na kulturu**
- **dostatečné zajištění financování příspěvkových organizací Ministerstva kultury ČR**
- **zvýšená a trvalá podpora kulturních institucí zřizovaných městy a kraji**
- **revize Státní kulturní politiky 2026–2030+**

S úrovní odměňování úzce souvisí i finanční zajištění provozu kulturních organizací. I zde došlo v kontextu dopadů vysoké inflace k neudržitelnému podfinancování kulturních institucí a k naprostému vyčerpání jejich zdrojů, v jehož důsledku byly mnohé z těchto institucí nuceny ke snižování stavu zaměstnanců. Letošní rozpočet Ministerstva kultury ČR je vedením resortu

prezentován jako nejvyšší v historii (resp. po roce 1989). Toto tvrzení však relativizuje skutečnost, že rozpočet je výrazně ovlivněn prostředky z Národního programu obnovy (financovaného z EU), které byly jednorázovým příjmem a v dalším období se již nebudou opakovat. Rozpočet ovlivňují také zvyšující se náklady spojené s příspěvkem státu v rámci finančního narovnání s církvemi. V návrhu Státní kulturní politiky 2026-2030+ už Ministerstvo kultury ČR přímo rezignovalo i na závazek 1 % výdajů státu na kulturu. Co hůř, přes obrovské množství příslibů o rozvoji a podpoře kultury je Státní kulturní politika 2026-2030+ bez jakéhokoliv náznaku reálného finančního řešení, dokonce obsahuje odkazy na větší zapojení například krajů či soukromého sektoru. Bez ohledu na dlouhodobé a neudržitelné podfinancování kultury dokonce obsahuje i záměr dalších úspor a zefektivnění provozu. V případě samospráv je argumentováno tím, že na jejich účtech leží několik desítek mld., přičemž se nezohledňuje rostoucí disparita v ekonomické síle mezi jednotlivými kraji, stálá potřeba přednostně investovat především do dopravní infrastruktury, školství, zdravotnictví a nutnost investovat více i do sociální oblasti, což je úzce spojeno s trendem stárnutí obyvatel. V tomto kontextu se dá předpokládat, že investice samospráv do kultury v dlouhodobém horizontu nebudou stát na prioritních místech. Je nutné propojení Státní kulturní politiky s kulturními politikami měst a krajů. Stát by měl být určitým garantem dostupnosti kultury v rámci celé ČR, nepřeneset zajištění veřejné kulturní služby jen na samosprávy.

3. Zákon o kultuře

- **otevření debaty nad podobou zákona o kultuře**
- **příprava zákona a legislativní plán tvorby zákona o kultuře**

V posledních letech odborná veřejnost opět diskutuje možnost přijetí obecného zákona o kultuře. Požadavkem v této diskusi je přijetí zákona, který by nebyl pouze deklaratorní, ale měl by podobu právního předpisu řešícího problematiku zákonem dosud neupravené – od úpravy rozsahu veřejné kulturní služby, přes odpovědnost za kulturní dědictví, vymezení odborností pracovníků kultury a definování jejich pracovních pozic, řešení pracovní doby uměleckých zaměstnanců, např. po vzoru učitelů, až po specifika jako je status umělce a další. V současnosti je využíván pro tyto účely stávající zákon č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury, který ale svou koncepcí není ideálním „nosičem“ pro komplex různých potřeb v kultuře. Součástí zákona o kultuře by mělo být i formální řešení financování kulturních organizací v ose stát – kraj – město (viz bod č.2).

4. Novelizace zákona č. 263/2024 Sb. Zákona o veřejných kulturních institucích (VKI)

- **otevření debaty o nezbytných úpravách zákona o VKI**
- **odstranění závažných nedostatků zákona – nedostatečné úpravy financování, pravidel fungování, absence výběrových řízení atd.**

Z důvodu netransparentní přípravy zákona o VKI, kdy z účasti na přípravě byla vyloučena řada sociálních partnerů, je současná podoba zákona o VKI velice diskutabilní. Přes zdoluhavý legislativní proces, který obsahoval obrovské množství připomínek nejrůznějších míst a rezortů, nebyla v konečné fázi legislativního procesu řada těchto připomínek zohledněna a schválena. V oficiálním připomínkovém řízení se sice podařilo odvrátit některé zásadní rizikové návrhy – například některá problematická řešení při nakládání s majetkem, zavedení smluvních mezd, nebo aplikace pouze doby určité u pracovních smluv uměleckých zaměstnanců – v samotném návrhu ale stále zůstává mnoho nefunkčních a některých problematických až rizikových ustanovení.

5. Knihovnictví – legislativní úprava

- **"trojnovela" zákonů o povinném výtisku (o povinném ukládání, deponování)**
- **komplexní novela knihovního zákona (zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb)**
- **podpora financování a uzavírání licencí pro zpřístupňování digitalizovaných dokumentů, elektronických informačních zdrojů**

"Trojnovela" zákonů o povinném výtisku (o povinném ukládání, deponování) je zaměřena na modernizaci právních předpisů souvisejících s uchováváním a zpřístupňováním digitálních dokumentů. Jejím cílem je rozšíření současného rámce povinného výtisku na elektronické publikace (tzv. e-depozita), což zahrnuje nejen e-knihy, ale i další digitální dokumenty, jako jsou časopisy, databáze, webové stránky nebo další formy elektronických publikací. Komplexní novela knihovního zákona by měla reagovat na proměnu knihoven z půjčoven literatury k informačním, vzdělávacím, kulturním a komunitním centrům. Podpora financování a uzavírání licencí pro zpřístupňování digitalizovaných dokumentů, elektronických informačních zdrojů by měla zajistit bezplatný a rovný přístup studentů, vědeckých pracovníků, pedagogů i široké veřejnosti k digitálnímu, kulturnímu a vědeckému dědictví.

6. Zajištění adekvátního financování veřejnoprávních médií

- **zachování nezávislosti veřejnoprávních médií**
- **analýza všech dopadů a negativních efektů v souvislosti s diskutovaným navázáním financování veřejnoprávních médií na státní rozpočet; zmapování jejich vlivu na zhoršení situace v ostatních veřejných kulturních institucích**

V rámci debaty o podobě mediálních zákonů zaznívaly apely na celkovou změnu financování veřejnoprávních médií, dokonce i na jejich zrušení. Podstatnou náležitostí nezávislosti veřejnoprávních médií je i funkční, efektivní, spravedlivé a transparentně řízené financování bez přímého vlivu politiků. Omezení financování těchto médií proto může mít mimo jiné i mnoho nechtěných dalších negativních důsledků. Veřejnoprávní média významným způsobem podporují ostatní veřejné kulturní instituce, a to jak v oblasti informování o jejich aktivitách, tak spolufinancováním společných projektů, nezanedbatelné je také financování kulturních projektů prostřednictvím reklamy v ČT, která je příjmem státního fondu kultury. Napojení Českého rozhlasu a České televize na státní rozpočet podstatným způsobem zhorší situaci státních příspěvkových organizací v kultuře i možnosti dotací pro kulturu v regionech. V kontextu provozu Českého rozhlasu hrozí například zhoršení situace Symfonického orchestru Českého rozhlasu, který je na rozdíl od jiných orchestrů úzce spojen s financováním veřejnoprávních médií.

7. Znovuobnovení řádného sociálního dialogu

- **pravidelná jednání pracovního týmu RHSD pro kulturní otázky**
- **naplňování skutečného sociálního dialogu a transparentního jednání**
- **respektování společných usnesení ze strany všech sociálních partnerů**

Požadujeme, aby se nová vláda vrátila k transparentnímu sociálnímu dialogu a otevřené diskusi o problémech v oblasti kultury a k hledání jejich řešení.